

TÜRKİYE'DEKİ DEVLET KONSERVATUVARLARINDA VERİLEN YARI ZAMANLI ÇALGI EĞİTİMİNE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME¹

EVALUATION OF MUSICAL INSTRUMENT EDUCATION OF PRE-COLLEGE DIVISIONS IN THE CONSERVATORIES IN TURKEY

Barış KARABULUT², Alaattin CANBAY³

Öz

Bu araştırma, ülkemizdeki devlet konservatuvarlarında uygulanan “yarı zamanlı” çalgı eğitimi programları hakkında genel bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamındaki eğitim kurumlarında yarı zamanlı programların yasal mevzuat içerisinde nasıl şekillendirildiği, uygulama esaslarının eğitim programları ile ne ölçüde örtüştüğü, öğretim elemanlarının “yarı zamanlı” kavramını algılama biçimleri araştırmanın genel içeriğini oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan yöntem betimsel-nitel araştırma süreci ile oluşturulmuş olup bu esasa hazırlanan “görüşme formu” nitel analiz yöntemleri ile değerlendirilerek bulgular yorumlanmıştır. Araştırma, Türkiye’de yarı zamanlı çalgı eğitimi veren Devlet Konservatuvarları, bu kurumlarda görev yapan öğretim elemanlarından gönüllü katılımcıların görüşleri ve Devlet Konservatuvarlarının resmi internet sayfalarında yer alan yarı zamanlı eğitime ilişkin bilgilerle sınırlı tutulmuştur.

Araştırma sonucunda, çalışmaya destek veren öğretim elemanlarının tamamının da belirttiği üzere yarı zamanlı çalgı eğitimi birçok açıdan faydalı ve olumlu sonuçlara yol açan bir sistem olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Türkiye’deki konservatuvar yapılanmasının içinde yarı zamanlı eğitimin hem bu kurumların örgün eğitimini sürdüren bireylerle bağlantısını sağlamak anlamında hem de profesyonel müzisyen yetiştirmeye hazırlık anlamında çok önemli bir role sahip olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Konservatuvar, Yarı Zamanlı Eğitim, Çalgı Eğitimi

Abstract

This research aims to provide an overview of the "pre-college" instrument training programs in the state conservatories in our country. How the part-time programs are shaped within the legislation in the

¹ Bu çalışma 6-8 Mayıs 2016 tarihlerinde düzenlenen MÜZED Uluslararası 2. İpek Yolu Müzik Konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özet bildiri olarak yayımlanmıştır.

² Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, bariskarabulut@gmail.com

³ Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, acanbay@gmail.com

educational institutions within the scope of the research and the extent to which the principles of implementation are overlapped with the training programs constitute the general content of investigating the way in which the instructors perceive the concept of "pre-college".

The method used in the research has been formed with the descriptive-qualitative research process and the "semi-structured interview technique" which is prepared on this basis is examined with qualitative analysis methods and the findings are interpreted. The research has been limited to the state conservatories that provide pre-college instrument education in Turkey and the opinions of volunteer instructors of conservatories in Turkey and to the information about the pre-college instrument education on official internet pages of state conservatories.

As a result of the research, it has been found that pre-college instrument training is a system that leads to beneficial and positive results in many respects, as indicated by all of the instructors who support the work. It is clear that in the conservatory structure in Turkey, the pre-college education has a very important role both in terms of providing the connection to the individuals who continue to organize the education of these institutions and in preparation for the training of professional musicians.

Keywords: Music Education, Conservatory, Pre-college Education, Instrument Education

1. GİRİŞ

Çalgı çalmak, çalıcının içsel dünyasında oluşturduğu müzikal düşünceyi diğer insanlara iletmek için kullandığı çok yönlü bir eylemdir. Kendisi dışında bir nesneyi kullanarak müzik yapma eylemini gerçekleştiren çalıcı/sanatçı; fiziksel, biyolojik ve psikolojik bütün deneyimlerini ortaya koymak zorundadır. Bu süreç içinde çalıcının müzikal yaşamı boyunca edindiği bütün deneyimler yoğun biçimde kullanılırken bedensel, çevresel ve sosyal bütün etkenler de sürece dahil olmaktadır. Bir çalgıyı ortalama düzeyde veya profesyonel biçimde icra etmek ise neredeyse bir insanın yaşamının büyük bir bölümünü kapsayacak kadar uzun bir süre gerektirir. Müzikal algı ve beceri durumları genel ortalamanın üzerinde olan bireyler ilgileri doğrultusunda seçtikleri çalgıyı performans yapabilecek duruma gelinceye kadar oldukça yoğun biçimde emek harcamak zorundadırlar. Müziğin doğasındaki vazgeçilmez özelliklerden biri olan; çalma becerisini geliştirmek, icra ve yorumda üst düzey bir performans elde etmek, sanatsal ifadenin ve virtüözitenin en önemli göstergelerinden biri olarak görülür.

Çalgı çalma becerisi çeşitli yol ve yöntemlerle sağlansa da genel olarak müzik eğitimi süreci içindeki boyutlardan birini oluşturmaktadır. Formal veya informal olarak sağlanan bu süreç, bir müzik ortamı içinde bireyin çalgısal gelişimini sağlamak amacıyla farklı yer, zaman, yaş grubu veya mesleki durum gibi değişkenlerin yeniden ele alınarak planlanması ve çalgı eğitimi için düzenlenmesi esasına dayalı olarak ele alınır. Çünkü her insan, yaşamı boyunca, eğitim ve öğretimini sürdürürken çok yönlü bir müzik ortamı içinde bulunur. Çocukların ve gençlerin sağlam bir ruh ve kişilik eğitimi almalarında bu bağlamda müzik eğitiminin önemli bir yeri vardır (Öz, 2001: 104). Bireyin çevresini ve dünyayı tanınmasında, olgu ve olayları sağlıklı ve dengeli bir biçimde anlama ve sentezlemesinde ayrıca dikkat, algı, hafıza, içgörü gibi süreçleri en üst düzeyde kullanmada, müzik eğitiminin rolü ve etkisi açıktır. Öğrencilere her seviyede uygulanan bilinçli ve sistematik müzik eğitimi, bilişsel ve akademik başarısında olumlu etkiler yaratmaktadır (Şendurur, Barış: 2002: 173). Bir ulusun kültürel düzeyinin gelişmesi ve olumlu bir sosyal yapının varlığı için bilgi, birikim ve değerlerin günümüz koşullarına

uygun ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yapılandırılması gerekmektedir, bu bağlamda çocukluk döneminden başlayan sağlıklı ve doğru yönlendirilmiş bir müzik eğitiminin rolü yadsınamaz (Canbay, 2007: 3).

Müzik eğitimi; genelden özele doğru “genel müzik eğitimi”, “özengen (amatör) müzik eğitimi” ve “mesleki müzik eğitimi” olmak üzere üç ana türe ayrılır. Genel müzik eğitimi; özengen ve mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturmaktadır ve her yaşta, her aşamada olan her bireye yönelik bir müzik eğitimi kapsar. Özengen müzik eğitimi, müziğe amatörce istekli, ilgili kişilere; mesleki müzik eğitimi ise müzik alanının bütününe veya bir dalını kendisine meslek olarak seçen ve konu alanı uzmanı olacak kişilere yöneliktir (Uçan, 1997: 30- 33).

Devlet konservatuvarlarında uygulanan tam zamanlı eğitim modeli “mesleki müzik eğitimi” kapsamında değerlendirilirken, bazı devlet konservatuvarlarında uygulanan yarı zamanlı statüde eğitim, mesleki müzik eğitiminin yanı sıra “özengen müzik eğitimi” boyutunu da kapsar. Bu anlamda yarı zamanlı eğitim, asıl amacı profesyonel sanatçı yetiştirmek olan konservatuvarların özengen müzik eğitimi de akademik eğitim programına alması açısından önemli bir yer tutar.

Yarı zamanlı konservatuvar eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına uygun şekilde düzenlenmiş olarak ilköğretim ve lise kademelerinde uygulanmaktadır. Tam zamanlı konservatuvar eğitimi esas meslek dersleri, yardımcı meslek dersleri ve kültür dersleri olmak üzere 3 ana kategoriyi kapsamakta, yarı zamanlı konservatuvar eğitimi ise genel eğitimlerini başka bir öğretim kurumunda sürdürüp, sanat eğitimlerine konservatuvar bünyesinde devam eden öğrencilere yönelik olarak tasarlanmış olup esas meslek derslerini kapsar.

Türkiye’de yarı zamanlı konservatuvar eğitiminin tarihine bakıldığında Cumhuriyet’in ilk yıllarında bu yönde çalışmalar yapıldığı görülür. Paul Hindemith (1895-1963), 1935-36 yıllarında yazdığı raporlarda Musiki Muallim Mektebi’nin en üst iki sınıfında okuyan öğrencilerin gözetiminde 5-12 yaş arası çocuklara temel düzeyde kuramsal alıştırmalar ve kolay çalgılar öğretilmesini tavsiye etmiş, böylelikle Türkiye’de konservatuvarların yarı zamanlı bölümlerinin temellerinin atılmasına katkıda bulunmuştur (Sağlam, Basut: 2014). 1973’de yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda (33. madde) “*Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir.*” şeklinde yer alan ifade ülkemizde sanat eğitiminin küçük yaşlarda başlamasına yönelik olumlu bir hamle olarak düşünülebilir (Göğüş, 2009: 89-102). Yarı zamanlı eğitimin Türkiye’de resmi olarak başlaması ise 1988 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı bünyesinde gerçekleşmiştir (Sağlam, Basut: 2014).

Yarı zamanlı müzik eğitimi Dünya’nın diğer ülkelerinde de farklı şekillerde ve farklı program adlarıyla uygulanmaktadır. Müfredatlarında bireysel çalgı derslerinin yanı sıra orkestra, oda müziği, müzik teorisi gibi dersleri barındıran programlara genellikle “*pre-college division*” adı verilmektedir. ABD’de ve Avrupa’da önde gelen müzik okullarının bu programları uyguladığı bilinmektedir. Ayrıca uluslararası boyutta çalgı eğitimi konusunda sertifika programları da bulunmaktadır. Bunların en bilinenleri İngiltere merkezli “Associated Board of the Royal Schools of Music (ABRSM)” ve “London College of Music” adlı eğitim programlarıdır.

Türkiye’de özengen ve hazırlayıcı müzik eğitiminin tarihçesine bakıldığında konservatuvarların yanı sıra Halk Eğitim Merkezleri, Güzel Sanatlar Liseleri ve Bilim ve Sanat Merkezlerinde de bu kapsamda çalışmalar yapıldığı görülebilir. 1939 yılında ilk kez toplanan Milli Eğitim Şurasında halk eğitimine değinilerek, fakültelerin halk evleriyle yakın ilişkiler kurmaları ve Anadolu’da üniversite haftaları düzenlenerek yetişkinlerin eğitilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (Serençelik’ten akt. Türkoğlu ve Uça, 2005). Bu programlar,

bireyin; müzik, güzel sanatlar, edebiyat, sanat ve el sanatları gibi yaratıcı ve eğlendirici amaçlarla öğrenmek istediği her çeşit kültürel konuları içeren programlar olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, güzel sanatların belli bir dalında yeteneğe sahip olan ancak, örgün eğitimde bunu geliştirme olanağı bulamayanların, bu alanda düzenlenecek halk eğitimi etkinliklerine katılması suretiyle kendilerini geliştirmelerine ortam hazırlanmaktadır (Türkoğlu ve Uça, 2011). Müzik yeteneğine sahip öğrencilere eğitim veren diğer bir kurum da 1989-1990 öğretim yılında faaliyete geçen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleridir. Bu kurumlar lise devresinde öğrenci kabul etmektedir (Göğüş, 2009, s. 89-102). 1995 yılında kurulan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) de belli alanlarda üstün veya özel yetenekli olduğu saptanan öğrenciler için okul eğitimlerinin dışında bir eğitim modeli olmasıyla yarı zamanlı konservatuvar eğitimine benzer bir program olarak öne çıkar. Bu kurumların sayısı günümüzde 33'e ulaşmıştır.

1.1 Türkiye'deki Yarı Zamanlı Eğitim Veren Devlet Konservatuvarları ve Eğitime İlişkin Genel Durum

Türkiye'de 43 konservatuvar (Bilkent MSSF ile birlikte) bulunmaktadır. Bu kurumların 38'i Devlet, 5'i vakıf üniversitelerinde bulunmakta olup, 36'sı Devlet Konservatuvarı, 4'ü Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, 2'si ise Türk Müziği Devlet Konservatuvarı olarak adlandırılmaktadır. Bilkent Üniversitesi bünyesindeki Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi de konservatuvar yapılanmasına dahil edilebilir. Ülkemizdeki Devlet konservatuvarlarının 9'unda yarı zamanlı eğitim uygulanmaktadır. Yukarıdaki tabloda yarı zamanlı eğitim veren konservatuvarlar yer almaktadır. Bu kurumlar İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarlarıdır.

Tablo 1. Türkiye'de Yarı Zamanlı Eğitim Veren Devlet Konservatuvarları

Kurum	Kuruluş Yılı	Bölümler	Tam Zamanlı Devreler	Yarı Zamanlı Devreler
İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1927	Müzik, Sahne Sanatları, Müzikoloji	Ortaokul, Lise, Lisans, Lisansüstü	Yarı zamanlı sertifika programı (keman, piyano 12 yıl, diğer çalgılar 11 yıl)
Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1936	Müzik, Sahne Sanatları, Müzikoloji	Müzik ve Bale Okulu, Müzik ve Sahne Sanatları Lisesi, Lisans, Lisansüstü	İlköğretim'den başlayarak piyano, yaylı çalgılar, üfleli ve vurmali çalgılar
Mimarsinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet	1971	Müzik, Müzikoloji, Sahne Sanatları	Çocuk Konservatuvarı, İlköğretim, Lise,	İlköğretimden başlayarak yarı zamanlı öğretim

Konservatuvarı			Lisans, Lisansüstü	
İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	1975	Çalgı Eğitimi, Ses Eğitimi, Türk Halk Oyunları, Kompozisyon, Müzikoloji, Müzik Teorisi, Müzik Teknolojileri	Lisans, Lisansüstü	İlkokul ve ortaokul devresi (toplam 7 yıl)
Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1986	Müzik, Sahne Sanatları	Ortaokul, Lise, Lisans, Lisansüstü	Yarı zamanlı ilkokul
Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1986	Müzik, Sahne Sanatları, Çalgı yapım, Müzikoloji	Müzik ve Bale İlkokulu (5. sınıftan itibaren) Müzik ve Sahne San. Lisesi, Lisans, Lisansüstü	İlköğretim 3. sınıftan itibaren yaylı, piyano ve üflemeli ve vurma çalgılar
Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1994	Müzik, Sahne Sanatları	Müzik ve Bale Ortaokulu, Müzik ve Sahne San. Lisesi, Lisans, Lisansüstü	İlköğretimden itibaren yarı zamanlı programlar
Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1998	Müzik	Müzik ve Bale İlköğretim Okulu, Müzik ve Sahne San. Lisesi, Lisans, Lisansüstü	Yarı zamanlı ilköğretim 3. ve 4. sınıftan itibaren keman, viyola, viyolonsel sanat dalında
Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	1999	Müzik, Geleneksel Türk Müziği	Lise, Lisans, lisansüstü	Yarı zamanlı ilköğretim İlkokul 1 den itibaren

Tablo 1'de görüldüğü gibi Türkiye'de yarı zamanlı çalgı eğitimi verilen devlet konservatuvarlarındaki branşlar; müzik bölümlerinde piyano, yaylı çalgılar ve üflemeli çalgılar olarak uygulanırken bazı kurumlarda yarı zamanlı bale eğitiminin de verildiği görülmektedir. Yarı zamanlı eğitime başlangıç yaşı kurumlara göre farklılık gösterse de genellikle ilkokul düzeyinde başlamakta olup kuruluş yılları dikkate alınarak listelenen yukarıdaki tablodaki tüm kurumlarda ilkokulun ilk 3 yılında yarı zamanlı eğitime başlandığı tespit edilmiştir. Yarı zamanlı devrelerde derslerin yapılması da kurumlara göre farklılıklar göstermekle birlikte öğrenciler genellikle haftada 2 saat çalgı, 2 saat solfej eğitimi almaktadır.

Yarı zamanlı eğitim veren bazı kurumların internet sayfalarında resmi mevzuata ilişkin yönetmelik ve yönergeler yer almaktadır ve aşağıdaki paragraflarda bu yönetmelik ve yönergelerden açıklamalar bulunmaktadır. Yönetmelik ve yönergelerde geçen ifadelerin yer aldığı mevzuat kaynakça kısmında görülebilir.

İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarında yarı zamanlı statüde eğitim “Sertifika Programı” adıyla uygulanmaktadır. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sertifika Programı’nda eğitim süresi (yalnızca keman ve piyano sanat dallarında 1 yıllık ön hazırlık) 2 yıl hazırlık, 3 yıl ilk devre, 4 yıl orta devre ve 2 yıllık ileri devre olarak belirlenmiştir. Ayrıca Türk Müziği Programı, Türk Halk Müziği Programı ve Akordeon Sanat Dalı’nda eğitim süresi 1 yılı hazırlık olmak üzere toplam 3 yıl olarak belirlenmiştir. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nın Sahne Sanatları Bölümü’nde çeşitli yarı zamanlı programlar da açılmıştır. Müzikal Tiyatro Sertifika Programı, Şan Sertifika Programı, Bale Dansçılığı Sertifika Programı, Pantomim Sertifika Programı 1 yılı hazırlık olmak üzere toplam 3 yıl şeklinde uygulanmaktadır.

1992 yılında 21434 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Hazırlık, Orta ve Lise Devresi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği Madde 3’te yarı zamanlı statü ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır; *“Yarı zamanlı öğrenciler, temel eğitim ve orta öğrenimlerini diğer eğitim kurumlarında görürken, müzik ve sahne sanatları alanlarındaki mesleki öğrenimlerini Konservatuvar’da sürdürürler. Yarı zamanlı statüde öğrenim göreceğ olan öğrenciler için orta öğretime giriş öncesinde iki yıllık hazırlık dönemi açılabilir. Öğrencinin yarı zamanlı öğrencilik statüsüne sahip olabilmesi ve öğrencilik haklarından yararlanabilmesi için, Konservatuvar Kurulu’nun görüşü üzerine Konservatuvar Yönetim Kurulu tarafından “Akademik Takvim”e uygun olarak belirlenen öğretim programlarında öngörülen sanat dalı ve sanat derslerine devam etmesi zorunludur.”*

Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda yarı zamanlı eğitime ilişkin mevzuat aşağıdaki yönetmelik maddelerinde belirtilmiştir. *“Konservatuvarda “Yarı Zamanlı” statüde de iki ayrı düzeyde eğitim ve öğretim yapılır. Bunlar, İlk Devre Hazırlık: İlkokul üçüncü sınıftan başlayan (1. Yıl-2. Yıl –3.Yıl) hazırlık eğitimi, Yarı Zamanlı Orta Devre: Orta 1. sınıftan başlayan (1.Yıl – 2. Yıl – 3. Yıl) eğitimi. Ancak bu üçer yıllık yarı zamanlı ve düzenli statülere ilkokul 4. ve 5. sınıflarından ve ortaokul 2. ve 3. sınıflarından gelen öğrenciler için de yarı zamanlı gruplar oluşturulabilir. Yarı zamanlı öğrenciler; müzik alanındaki eğitimlerini Konservatuvarda, genel eğitim ve öğrenimlerini kayıtlı buldukları ilk ve orta öğretim kurumlarında sürdürürler. Gerekğinde Müdürlük kararı ile Orta devre bitiminden sonra üç yıllık Lise Devresi için yarı zamanlı sınıflar açılabilir.”*

Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda “Konservatuvar Öğrencisi Yetiştirme Programı” adıyla uygulanan eğitim; *“Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuvarlarının hazırlayıcı birimlerine öğrenci yetiştirmek üzere, ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki öğrenimlerine diğer okullarda devam eden öğrencilerin erken yaşlarda başlayan zorunlu temel eğitimleri boyunca bir yandan da müzik formasyonunu da kazanabilmelerini, böylelikle kendi zorunlu eğitimlerinde lisans düzeyine eriştiklerinde yan çalışma olarak formasyonunu kazandıkları müzik alanını bir meslek olarak seçmeleri durumunda, gerekli alt yapı eğitimi kazanmalarını sağlamak ve Associated Board of the Royal Schools of Music (ABRSM) nin diploma programlarını başarabilecek seviyede öğrencileri yetiştirmeyi ilke edinen programdır.”* şeklinde tanımlanmıştır.

Uludağ Üniversitesi tarafından yayınlanan yönergede; *“Konservatuvarda yürütülen yarı zamanlı programın amacı, müzik alanında özel yeteneği olan çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmektir.”* şeklinde belirlenmiştir. Yönergenin Bölüm ve Anasanat dallarını içeren 8. Maddesinde *“Konservatuvarda yarı zamanlı*

program Yaylı Çalgılar, Piyano ile Üfleme ve Vurma Çalgılar Anasanat dallarını kapsar. Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda Keman, Viyola, Viyolonsel sanat dalları ile Piyano sanat dalında ilköğretim 2. sınıftan itibaren, Kontrabas sanat dalı ile Üfleme ve Vurma Çalgılar Anasanat Dalı içinde yer alan sanat dallarında ilköğretim 6. sınıftan itibaren yarı zamanlı programlar açılabilir” hükmü yer almaktadır.

Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuarı'nın yarı zamanlı Müzik ve Bale İlköğretim Okulu, İlköğretim seviyesindeki öğrencilerin müzikal becerilerinin, küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi amacıyla 2007-2008 eğitim öğretim yılında faaliyete geçmiştir. Sahne Sanatları Bölümü'nde sadece bale dalında, Müzik Bölümü'nde ise yaylı çalgılar, üfleme çalgılar ve piyano dallarında eğitim verilmektedir. Özel yetenek sınavı ile başvurdukları bölümde eğitim görme hakkı kazanan öğrenciler, haftada iki ders saati bireysel çalgı derslerinin yanı sıra iki ders saati solfej dersi olarak disiplinli bir temel müzik eğitiminden geçmektedirler. Bu programın amacı, yetenekli çocukları erken yaşta sistemli ve doğru bir biçimde eğitmek ve tam zamanlı lise devresine hazırlamaktır. Akdeniz Üniversitesi tarafından yayınlanan yönetmelikte okulun amacı, esas ve ilkeleri adlı dördüncü bölümün 22. Maddesinde; “Okulun amacı, Müzik ve sahne sanatları alanlarında özel yetenek ve kabiliyetleri olan öğrencilerin; İlgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim- öğretim görmelerini, özel yetenek gerektiren üst öğrenim programlarına hazırlanmalarını, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini, araştırmacılığa yönelmelerini, ulusal ve uluslararası eserleri tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.” şeklinde belirtilmiştir.

Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı tarafından yayınlanan Yarı Zamanlı Eğitim Programı Yönergesinde ise amaç; “Güzel sanatlar alanlarında özel yetenek ve kabiliyetleri beliren çocukları, küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek” olarak düzenlenmiştir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın amacı, problem durumu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, verilerin analizi ile evren ve örneklem bulunmaktadır.

2.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma; ülkemizde bulunan devlet konservatuvarları ve konservatuvar sistemine sahip profesyonel sanatçı yetiştiren kurumların genel bir değerlendirmesini yansıtmayı, bu eğitim kurumlarının yarı zamanlı eğitim uygulama biçimleri ile kurumlarda çalışan akademisyenlerin bakış açıları ile görüş ve önerilerini içermektedir. Yarı zamanlı eğitim uygulayan ve bu eğitime başlamak isteyen konservatuvarlar için bir kaynak olması da araştırmanın diğer bir amacıdır. Bu amaç çerçevesinde biçimlendirilen araştırma modelinde nicel ve nitel betimsel araştırma modeli birlikte kurgulanmıştır.

Bu araştırmanın Türkiye'deki Devlet Konservatuvarlarının yarı zamanlı eğitime ilişkin yapıları konusunda yeterli akademik çalışma yapılmamış olması nedeniyle yeni bir çalışma alanı olabileceği düşünülmüş, Devlet Konservatuvarlarının yarı zamanlı çalgı eğitimi verme durumlarının tespit edilmesi ve konservatuvar öğretim elemanlarının yarı zamanlı çalgı eğitimine bakış açıları ve düşüncelerini yansıtmaları açısından önem arz ettiği düşünülmüştür.

Yapılan çalışmanın, yarı zamanlı çalgı eğitiminde uygulanan sisteme ilişkin akademik düzlemde oluşturulmuş bir çalışma olması anlamında öğrenci, akademisyen ve müzik öğretmenlerine genel bir bakış sağlayacağı ve bu alanda yeni çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

2.2 Problem Durumu

Yarı zamanlı konservatuvar eğitimi, özellikle ilkokul devresinde başlayarak, ortaokul ve daha ileri düzeydeki temel müzik eğitiminin akademik bir yaklaşımla konservatuvarlarda uygulanan modelidir. Tam zamanlı konservatuvar eğitiminin daha iyi anlaşılması ve/veya tam zamanlı eğitime ön hazırlık amacıyla, yarı zamanlı eğitim Türkiye’de bazı konservatuvarlarda uygulanmaktadır. Yarı zamanlı çalgı eğitiminin uygulanmasında kurumlar arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların başında her kurumun kendi belirlediği programa göre oluşturduğu eğitim sistemini oluşturması öne çıkar.

Bu araştırmada yarı zamanlı çalgı eğitimi konusunda bilgi sahibi olunması ihtiyacından hareketle Türkiye’de eğitim veren devlet konservatuvarlarının hangilerinde yarı zamanlı çalgı eğitiminin sürdürüldüğü, ne şekilde uygulandığı, konservatuvar öğretim elemanlarının yarı zamanlı eğitime bakış açıları ve yarı zamanlı eğitim konusundaki düşüncelerinin kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

2.3 Araştırma Yöntemi

Bu araştırma; Yarı Zamanlı Çalgı Eğitimine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yapılması amacıyla, kaynak taraması ile başlamıştır. Devlet Konservatuvarlarında uygulanan yarı zamanlı eğitimin kapsamı, boyutları ve mevzuatı bu eğitim statüsünün açıklanması anlamında kayda değer bulunmuş ve kurumların yarı zamanlı eğitimi uygulama biçimleri değerlendirilmiştir.

2.4 Veri Toplama Araçları

Yarı zamanlı eğitime ilişkin uzman görüşünün alınması amacıyla araştırmaya katılan öğretim elemanları için görüşme soruları hazırlanmış, açık uçlu görüşmelerden elde edilen veriler yorumlanmıştır. Görüşme tekniğinin nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı olduğunu söylemek mümkündür. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 119).

2.5 Verilerin Analizi

Katılımcıların kişisel özellikleri başlığı altında ünvan bilgileri, bulunduğu kurumda kaç yıldır çalıştığı ve çalıştığı kurumun kaç yıldır aktif olarak eğitim verdiği, çalışılan kurumda yarı zamanlı birimin olup olmadığına yer verilmiş ve bu bilgiler tablo haline getirilmiştir. Ayrıca katılımcılara iki açık uçlu soru yöneltilmiş, bu sorularla katılımcı akademisyenlerin yarı zamanlı eğitim konusundaki düşüncelerine ulaşılması amaçlanmıştır. Verilen yanıtlar tablo haline getirilerek katılımcıların düşünceleri analiz edilmiştir.

2.6 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de üniversitelerin devlet konservatuvarlarında görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretim elemanları Türkiye’de Devlet Konservatuvarları bünyesinde aktif olarak görev yapan ve araştırmaya katkı sağlamak isteyen gönüllü katılımcı öğretim elemanlarından oluşmuştur ve toplam kişi sayısı 25 ile sınırlandırılmıştır. Araştırma, Türkiye’deki devlet konservatuvarlarında görev yapan öğretim elemanlarının yarı zamanlı eğitim konusunda bilgi sahibi oldukları varsayımından hareketle hazırlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretim elemanlarının kişisel özellikleri ve yarı zamanlı çalgı eğitimine ilişkin yanıtları yer almaktadır.

3.1 Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ünvanları, görev yaptıkları anasanat dalları, görev yaptıkları kurumun hizmet süresi ve öğretim elemanlarının görev yaptıkları kurumda çalıştıkları süre göz önüne alınmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Ünvan Dağılımı

Ünvanlar	f	%
Profesör	2	8
Doçent	5	20
Yardımcı Doçent	4	16
Öğretim Görevlisi	7	28
Sanatçı Öğretim Elemanı	1	4
Okutman	1	4
Diğer	5	20
Toplam	25	100,0

Tablo 2'de Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ünvan dağılımları görülmektedir. Araştırmada görüşü alınan öğretim elemanlarından yüzde 28'i öğretim görevlisi olduğunu belirtmiş, yüzde 20'si doçent, yüzde 16'sı yardımcı doçent, yüzde 8'i profesör, yüzde 4'ü sanatçı öğretim elemanı, yüzde 4'ü okutman, yüzde 20'si ise diğer (araştırma görevlisi, orkestra koordinatörü) seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Görev Yaptığı Anasanat Dalı

Anasanat Dalı	f	%
Piyano	4	16
Yaylı Çalgılar	10	40
Üflemeli ve Vurma Çalgılar	3	12
Diğer	5	20
Toplam	25	100,0

Tablo 3'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yüzde 40'lık çoğunluğu yaylı çalgılar anasanat dalında görev yaptığını belirtmiş, ardından yüzde 16 ile piyano, yüzde 12 ile üflemeli ve vurma çalgılar anasanat dalları gelmiştir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yüzde 20'si ise diğer (müzikoloji, solfej-armoni, müzik teorisi ve koro, gitar) kategorisinde ele alınmıştır. Buradan hareketle, yarı zamanlı eğitimde ağırlıklı olarak yaylı çalgı eğitiminin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Görev Yaptığı Konservatuvarın Kaç Yıldır Eğitim Verdğine İlişkin Durum

Süre	f	%
20 yıldan fazla	11	44
15-20 yıl	2	8
10-15 yıl	6	24
5-10 yıl	3	12
1 - 5 yıl	3	12
Toplam	25	100,0

Tablo 4’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yüzde 44’ü 20 yıldan fazla süredir eğitimini sürdüren konservatuvarlarda görev yaptığını belirtirken, 15-20 yıldır eğitim veren kurumlar araştırmada yüzde 8’lik pay almış, 10-15 yıldır eğitim veren kurumlar yüzde 24, 5-10 yıl ve 5 yıldan daha az süredir eğitimin sürdüğü konservatuvarlar yüzde 12’şerlik dilimi oluşturmuştur. Özellikle 20 yıl ve daha fazla süre görev yapan öğretim elemanlarının yüzde 44 oranı ile toplam öğretim elemanlarının yarısına yakın bir oranı oluşturması, yarı zamanlı çalgı eğitimi ile konservatuvarlarda bulunan öğretim elemanı sayısı ve deneyimi arasında bir ilişkinin bulunabileceğine işaret etmektedir. Benzer biçimde 10-15 yıl süre çalışma oranının ağırlık olarak ikinci sırada yer alması da bu görüşü destekler niteliktedir. Bu bağlamda, öğretim elemanı sayısı ve çalışma yılı süresinin yüksek düzeyde olması yarı zamanlı eğitimim uygulanması ve sürdürülebilirliği adına önemli bir etken olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Görev Yaptığı Konservatuvarda Kaç Yıldır Çalıştığına İlişkin Durum

Süre	f	%
20 yıldan fazla	2	8
15-20 yıl	1	4
10-15 yıl	5	20
5-10 yıl	10	40
1 - 5 yıl	7	28
Toplam	25	100,0

Tablo 5’te araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptığı konservatuvarda kaç yıldır çalıştığına ilişkin veriler yer almaktadır. Yüzde 40 ile en büyük çoğunluğun 5-10 yıldır kurumunda görev yaptığı sonucu ortaya çıkmıştır. 1-5 yıldır aynı kurumda görevine devam eden öğretim elemanları yüzde 28 ile ikinci sırada yer almış, 10-15 yıldır görevini sürdüren öğretim elemanları yüzde 20’lik kesimi oluşturmuştur. 20 yılı aşkın süredir görevini sürdürenler yüzde 8, 15-20 yıldır aynı kurumda çalışanlar ise araştırmada yüzde 4’lük orana sahip olmuşlardır.

Araştırmaya katılan 25 öğretim elemanının 6’sı çalıştığı kurumda yarı zamanlı eğitimin var olduğunu belirtmiştir. Bu altı öğretim elemanı dördünün çalıştığı kurumda 20 yıldan fazla bir süredir yarı zamanlı çalgı

eğitimi uygulanmakta iken, iki öğretim elemanının yer aldığı kurumlarda 1-5 yıldır yarı zamanlı çalgı eğitimi uygulanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına, “Yarı zamanlı eğitimde aktif olarak ders veriyor musunuz? (Geçmişte ders veriyorseniz lütfen belirtiniz.)” sorusu yöneltilmiş, bu soruya öğretim elemanlarının 3’ü olumlu yanıt vermiştir. Bu öğretim elemanlarının ikisi aktif olarak yarı zamanlı eğitimde ders verdiğini belirtmiş, bir öğretim elemanı ise “Evet, Okulumuzda 28 yıl önce vardı ve o dönem hocalık yapmıştım. Geçen yıl tekrar başladı.” yanıtını vermiştir.

3.2 Yarı Zamanlı Çalgı Eğitiminin Yararlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretim elemanlarına yönelik olarak sorulan açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Bu amaçla öğretim elemanlarına iki soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan birincisi: “Yarı zamanlı konservatuvar çalgı eğitimini yararlı buluyor musunuz? Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?” olmuştur. 20 öğretim elemanı bu soruyu yanıtlamıştır.

Tablo 6. Yarı Zamanlı Çalgı Eğitiminin Yaralarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

İfade	Katılımcı
Yararlı buluyorum.	Ö5, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15, Ö18, Ö21
Çok yararlı buluyorum,	Ö1, Ö3, Ö7, Ö8, Ö17, Ö19
Çok yararlı ve gerekli buluyorum.	Ö14
Kesinlikle yararlı buluyorum.	Ö13, Ö22, Ö25
Son derece yararlı buluyorum	Ö4, Ö16, Ö20

Tablo 6’da görüleceği üzere çalışmaya katılan öğretim elemanlarından ilk soruya yanıt veren öğretim elemanlarının 19 ‘u yarı zamanlı çalgı eğitimini “yararlı, çok yararlı, çok faydalı ve son derece faydalı” bulduğunu belirtmiştir. Bir öğretim elemanı ise faydalı bulduğunu belirtmekle beraber olumsuz görüş de bildirmiştir.

Yarı zamanlı konservatuvar eğitiminin hangi yararları sağladığına ilişkin öğretim elemanları görüşleri çeşitlilik arz etmektedir. Öğretim elemanlarının düşüncelerinden yola çıkarak yarı zamanlı eğitimin hangi yararları sağladığına ilişkin yorumlar aşağıdaki paragraflarda ele alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının bir kısmı yarı zamanlı eğitimin küçük yaşlarda çalgı çalmaya başlama şansının değerlendirilmesi ve tam zamanlı eğitime hazırlık olması anlamında yararlarına değinmiştir. Ö1; “Konservatuvara girmeyi düşünen çocukların tam olarak hangi çalgıya yatkın olduğunu anlama olanağını sağlıyor” şeklinde düşüncesini ifade ederken, Ö3; “...öğrencilerin küçük yaşlarda enstrümanını tanıyıp tam zamanlı eğitime geçip geçmemekte karar sahibi olmaları anlamında önemli olduğunu düşünüyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö5 ise; “Çocukluk veya erken müzik eğitimine yarı zamanlı ile başlamak yararlı olur.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Ö8; “...öğrencilerin küçük yaşlarda çalgıları tanıyarak daha büyük yaşlara

geldiklerinde seçim yapma olanağı sağlıyor” şeklinde görüş bildirirken, Ö9; “Tam zamanlı öncesi hazırlık için yararlı” şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Ö11; “Küçük yaştakileri erken kazanmak açısından oldukça faydalı...” olduğunu belirtmiştir. Ö13 ise görüşünü “Kesinlikle faydalı buluyorum. Erken yaşta hem tam zamanlı lisede kendi geleceklerine hazırlarken hem de yetenekli çocukları sistemli ve doğru bir biçimde eğitmeyi doğru buluyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Ö17; “Öğrencilerin küçük yaşlarda enstrümanı tanıyıp tam zamanlı eğitime geçip geçmemekte karar sahibi olmaları anlamında önemli olduğunu düşünüyorum.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Ö18; “Konservatuvar öncesi hazırlık niteliği ve yarı profesyonel bir eğitim niteliği taşıdığı kanaatindeyim.” şeklinde düşüncesini açıklamıştır. Ö20; “Yarı zamanlı eğitim mesleki ve öğrenim yaşantılarını diğer kurumlarda sürdüren bireyler için müziğe karşı ilgi ve yeteneklerini geliştirmede son derece yararlı bir sistemdir.” ifadesini kullanırken, Ö21; yararlı bulunduğunu belirterek “Küçük yaşta öğrenciler özendirilerek konservatuvar eğitimi ile tanışılabilir. Erken yaşta yarı zamanlı da olsa çocukları sanatla tanıştırmak ilk amaçlardan biri olmalıdır.” şeklinde yorum yapmıştır. Ö25 de; çocukların akademik bir altyapıyla çalgılarını öğrenmeye başlaması anlamında çok önemli bir eğitim programı olduğunu vurgulamıştır.

Soruyu yanıtlayan öğretim elemanları arasında Ö4 ve Ö14 yarı zamanlı eğitim aldığını belirtmiştir, Ö4 düşüncesini; “Eskiden uygulanıyordu ve ben de yarı zamanlı okumuştum zamanında. Son derece faydalı buluyorum ve tüm konservatuvarlarda uygulanmasının çok yararlı olacağını düşünüyorum.” şeklinde ifade ederken, Ö14; “Çok yararlı ve gerekli buluyorum. Kendim de yarı zamanlı eğitim alarak çalgıyı öğrendim. Yarı zamanlı çalgı eğitimi sayesinde bir yandan müzik eğitimi alırken diğer yandan da örgün eğitimdeki tüm dersleri görüyordum. Bunun da faydasını tüm eğitim sürecim ve akademik hayatımda gördüm. Ayrıca profesyonelce işin alan uzmanlarından alınan bir eğitimin kesinlikle herhangi bir kurstan alınan eğitimden oldukça farklı olduğunu düşünüyorum. Öğrenci profesyonel bir eğitim programı ve yaklaşımda çalgısını ve müzikal bilgisini geliştirirken diğer yandan da hayatı için gerekli olan dersleri görmektedir. Bu da çocuğa çok yönlü bir bakış açısı ve bilgi donanımı kazandırmakta, zekâsını çeşitli açılardan geliştirmektedir.” diyerek yarı zamanlı çalgı eğitiminin birçok yararlı yönüne vurgu yapmıştır.

Yarı zamanlı çalgı eğitiminin yalnızca çocukluk dönemini değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeyi de kapsamaması anlamında faydalı olduğunu belirten öğretim elemanları da olmuştur. Ö1 ifadesinde; “Özengen müzikçilerin okulla temasını sağlıyor. Yediden yetmişe açık bu kurlar farklı meslek gruplarından bireyler ile tanışmayı, kültürel alışverişi sağlıyor.” derken Ö5; bu konudaki düşüncesini , “İleri yaşlardaki bireylerin müzik eğitimi almaları adına önemli. Kanımca sadece konservatuvarlarda de diğer müzik eğitim kurumlarında da yarı zamanlı eğitim yapılabilir. Fakat konservatuvarlarda yapılması öncelikli olmalı. Çünkü mevcut fiziksel ve insani olanak ve kaynakların en etkili biçimde kullanılması anlamına gelir.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Ö9 ise; “Tam zamanlı öncesi hazırlık için yararlı, ayrıca meslek edinmeden müzik ile bağlantıda olup, gelişmek için faydalı.” derken Ö10; “Meslek olarak yapacak beceriye sahip olmayan ama ilgili olanların eğitim almasına alan açması önemli.” şeklinde görüş belirtmiştir. Ö11 ise; “...profesyonel olarak müzikle ilgilenebilme şansı olmayan veya müziğe başlama yaşını geçmiş insanlar açısından oldukça faydalı...” değerlendirmesinde bulunmuştur. Ö16 ise; “Yarı zamanlı eğitim mesleki ve öğrenim yaşantılarını diğer kurumlarda sürdüren bireyler için müziğe karşı ilgi ve yeteneklerini geliştirmede son derece yararlı bir sistemdir. Bu sistemde öğrenim gören bireyler öğrenim hayatlarını çok yönlü geliştirerek gerçekleştirmeyi arzuladıkları birden fazla ideallerine profesyonel eğitim alarak ulaşabilirler.” diyerek yarı zamanlı eğitimin çok yönlü bireylerin gelişimine vurgu yapmıştır.

Müzik eğitiminin yaygınlaştırılması anlamında yarı zamanlı müzik ve çalgı eğitiminin yararlı olduğunu vurgulayan öğretim elemanları da olmuştur. Ö5 düşüncesini; “Müziği ve genel anlamda sanatı toplumun bütününe yayma adına önemli bir adım olarak görüyorum.” şeklinde ifade ederken, Ö15; “Müzik eğitiminin yaygınlaştırılması konusunda faydalı olduğunu düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır. Ö22; kesinlikle yararlı bulunduğunu belirtmiş ve problemler karşısında daha çözümlenici olduğunu ve analitik zekanın yardımına inandığını ifade etmiştir.

Yarı zamanlı statüde eğitimin yararlarına ilişkin diğer görüşler arasında Ö1 tarafından belirtilen “..okuldaki genç hoca asistanlar için uygulama ortamı yaratması..” düşüncesi de yer almıştır.

Müzik eğitiminin yaygınlaştırılması konusunda faydalı olduğunu düşündüğünü ifade ederken genel anlamda konservatuvar eğitiminin olumsuz yönlerine vurgu yapan Ö15 düşüncesini; “Yarı zamanlı da olsa tam zamanlı da olsa konservatuvar eğitiminin psikolojik anlamda uygun olmadığı düşüncesindeyim. Mezun olan çocukların çoğu travmatik bir psikoloji ile mezun oluyor. Okumakta olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ise migren ve mide ağrıları ile kasılmalar yaşıyor. Öncelikle insan önemli...” şeklinde belirtmiştir.

3.3 Yarı Zamanlı Çalgı Eğitiminin Genel Durumu Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına sorulan diğer açık uçlu soru “Yarı zamanlı çalgı eğitim programının genel durumu ile ilgili görüş ve önerileriniz var mı? varsa nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya öğretim elemanlarının 14’ü yanıt vermiştir. Aşağıdaki tabloda verilen yanıtlar özet halinde görülebilir.

Tablo 7. Yarı Zamanlı Çalgı Eğitiminin Genel Durumu Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüş ve Önerileri

İfade	Katılımcı
Tüm konservatuvarlarda yaygın eğitimin bir parçası olarak yer almalı.	Ö1
Her konservatuarda bu sistem olmalı. İleri seviyelere gelindiğinde müzikle ilgili başka dersler de müfredata konulmalı, ör müzik tarihi.	Ö3
Tüm konservatuvarlarda uygulanmasının çok yararlı olacağını düşünüyorum.	Ö4
Kanımcı sadece konservatuvarlarda de diğer müzik eğitim kurumlarında da yarı zamanlı eğitim yapılabilir.	Ö5
Tüm konservatuvarlarda ilköğretimde tam zamanlı eğitim kaldırılması gerekir. İlköğretimde yarı zamanlı olması lazım. Lisede tam zamanlı eğitime geçilmesi gerekmektedir.	Ö7
Tüm konservatuvarlarda uygulanmalı ve akreditasyon içinde gerçekleştirilmeli	Ö8
Her bölüm için olması çok faydalı ve sağlıklı olur diye düşünüyorum.	Ö9
Yarı zamanlı çalgı eğitimi her konservatuarda olmalıdır	Ö10
Yarı zamanlı çalgı eğitimi; çalgı derslerinin yanında işitme, oda müziği, orkestra, koro ve müzik tarihi gibi sanatsal açıdan beslenebileceği çeşitli dersleri de içermelidir.	Ö14
Yarı zamanlı eğitimin daha çok müzikten anlayan insanlar yetiştirmek amaçlı kurs niteliğinde olduğunu düşünürsek bu eğitimin daha esnetilerek verilebileceğini düşünüyorum.	Ö15
Her konservatuarda olmalı ve eğitim kalitesi önemsenmeli	Ö18
Ülkemizde konservatuvarların yarı zamanlı eğitim programları daha çok batı müziği ekseni etrafında yapılmıştır. Bu bağlamda yarı zamanlı eğitimde Türk müziği çalgılarına yönelik programların da artırılması gerekmektedir.	Ö20

Bu alanda çalışma yapacak akademisyenlerin erken yaş çalgı öğretimi teknikleri konusunda özel eğitim alması çok yararlı olacaktır diye düşünüyorum.	Ö21
İlköğretim seviyesinde başlaması doğrudur ancak 6-8. sınıf arası devam etmelidir.	Ö22

Tablo 7’de görüldüğü gibi soruyu yanıtlayan öğretim elemanlarının elemanlarından Ö1, Ö3, Ö4, Ö8, Ö10 ve Ö18 tüm konservatuvarlarda uygulanması gerektiği doğrultusunda yanıt vermiştir. Ö10 bu konuda “Özellikle küçük şehirlerde bulunan konservatuvarlarda tam zamanlı öğrenci sayısındaki yetersizlik yarı zamanlı eğitimle çözülebilir” şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanları arasında tam zamanlı eğitimden önce mutlaka yarı zamanlı eğitimin verilmesinin gerektiği de belirtilmiştir. Ö7 bu konudaki düşüncesini; “İlköğretimde kesinlikle tam zamanlı bir kavram olmaması gerekir. Bunu okulumdaki hocalardan gözlemliyorum: hiçbiri çocuğunu ilköğretimden başlatmadı ve sırf onların çocukları için yarı zamanlı statüde öğrenim programı bu sene kuruldu. Tüm konservatuvarlarda ilköğretimde tam zamanlı eğitim kaldırılması gerekir. İlköğretimde yarı zamanlı olması lazım. Lisede tam zamanlı eğitime geçilmesi gerekmektedir.” şeklinde belirtmiştir. Ö22 ise; yarı zamanlı eğitimin ilköğretimde başlamasının doğru olduğunu ancak ortaöğretimde de sürmesinin gerektiğini savunmuştur.

Yarı zamanlı çalgı eğitiminde bireysel çalgı ve solfej derslerinin yanı sıra başka derslerin de müfredatta yer almasının gerekliliği üzerinde duran öğretim elemanları da yer almaktadır. Ö3 bu konudaki düşüncesini; “İleri seviyelere gelindiğinde müzikle ilgili başka dersler de müfredata konulmalı, ör. müzik tarihi..” şeklinde belirtirken, Ö14; “Yarı zamanlı çalgı eğitimi; çalgı derslerinin yanında işitme, oda müziği, orkestra, koro ve müzik tarihi gibi sanatsal açıdan beslenebileceği çeşitli dersleri de içermelidir.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Konservatuvarlarda uygulanan yarı zamanlı eğitimin batı müziği ekseninde uygulandığını vurgulayan Ö20 Türk müziği çalgılarının var olduğu yarı zamanlı programların artırılması gerektiğini belirtmiştir.

Ayrıca yalnızca konservatuvarda değil, farklı bölümlerde de yarı zamanlı statüde eğitimin var olabileceği de belirtilmiştir. Ö5; “Kanımca sadece konservatuvarlarda değil diğer müzik eğitim kurumlarında da yarı zamanlı eğitim yapılabilir. Fakat konservatuvarlarda yapılması öncelikli olmalı. Çünkü mevcut fiziksel ve insani olanak ve kaynakların en etkili biçimde kullanılması anlamına gelir.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalgı çalma becerisi çeşitli yol ve yöntemlerle, farklı eğitim kurumlarında önceden belirlenmiş müzik eğitimi ve/veya çalgı eğitimi programları ile sağlanan bir süreçtir. Yaş ve mesleki duruma göre bu eğitim süreci amatör veya profesyonel eğitim esasına bağlı olarak çeşitli kurumlarda yürütülmektedir. Bu kurumların en bilinenlerinden biri de konservatuvarlardır. Genellikle küçük yaşlardan itibaren özel bir seçme sistemi ile müzik eğitimi almaya başlayan bireyler tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak eğitimlerini sürdürerek, farklı amaçlar doğrultusunda çalgı çalma becerilerini geliştirmeye çalışırlar. Bu çalışmada; ülkemizdeki yarı zamanlı çalgı eğitimi veren konservatuvarlardaki genel görünüm özellikle öğretim elemanlarının görüş ve düşünceleri esas alınarak araştırılmış, önemli verilere ulaşılmış, veriler değerlendirilerek araştırma kapsamında sonuçlandırılmıştır.

Bu bağlamda; araştırmaya katılan öğretim elemanlarının tamamı yarı zamanlı çalgı eğitimini birçok açıdan faydalı bulmakta ve olumlu sonuçlarından söz etmektedirler. Öncelikle erken yaşlarda başlanan yarı zamanlı çalgı eğitiminin, bireyi tam zamanlı müzik eğitimine hazırlamak için yeterli ve olumlu bir süreç olduğu

değerlendirmesi yapılmaktadır. Özellikle çocukların, yarı zamanlı eğitim sürecinde çalgıyı ve müziği gereği gibi tanıyarak, müzik yaşamlarının ilerleyen dönemlerindeki mesleki kararlarının daha olumlu sonuçlar doğuracağı, aktarılan ifadelerde sıklıkla yinelenmektedir. Çalgı eğitimlerine tam zamanlı olarak küçük yaşlarda başlayan öğrenciler “mesleki eğitimlerini” devlet konservatuvarlarının özgün programları ile almaktadır. Bu anlamda yeterince fikir sahibi olmadan ve tam zamanlı olarak başladığı çalgıyı meslek edinen öğrenciler, Türkiye'nin genel örgün eğitim modelinden uzakta kalmakta ve ilerleyen yaşlarda farklı bir mesleki eğitim almak istemeleri durumunda çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu anlamda yarı zamanlı eğitim modeli mesleki müzik eğitimlerini devlet konservatuvarı bünyesinde gerçekleştirmek isteyen öğrenciler için çalgı çalma sanatını ve konservatuvar eğitimini tanıma ortamı oluşturmaktadır. Bu anlamda mesleki tercih yapmalarını ve eğitimin ilerleyen yıllarında başarılı olmalarını sağlayan bir model olarak karşımıza çıkar.

Yaş, zaman, kültürel veya sosyal konum gibi çeşitli nedenlerle profesyonel olarak müzikle ilgilenme şansı veya olanağı bulamamış bireyler yarı zamanlı eğitimle bu beklentilerini yerine getirme şansına sahip olabilmektedir. Örneğin, müzik veya çalgı eğitimi için yaşından dolayı geç kaldığını düşünen fakat çalgı çalmaya çok istekli olanlar veya çok istediği halde ailesi tarafından farklı meslek seçimlerine zorlanan bireyler toplumda hiç de azımsanmayacak orandadır.

Yarı zamanlı eğitim konservatuvarlardaki kaynakların etkin ve verimli biçimde kullanılması adına da oldukça önemlidir. Mevcut kurumsal altyapı olanakları içinde bulunan fiziksel olanaklar ve insan kaynakları tam zamanlı eğitim yanında yarı zamanlı eğitimin sürdürülmesine de olanak vermektedir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ortak görüşü bu olanakların daha verimli kullanılması adına yarı zamanlı eğitimin artırılması yönündedir.

Yeni kurulan veya kurulma aşamasında olan konservatuvarların başlangıçta yarı zamanlı eğitim programı uygulayarak kurumsal bir hazırlık süreci ile birlikte isteklilere olanak sağlanması genel kanılardan biridir.

Yaşam boyu öğrenme adına, yarı zamanlı çalgı eğitiminin müzikle amatör olarak ilgilenen bireylerin eğitim süreçlerine katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Bu programla, yarı zamanlı çalgı eğitiminde öğrenim gören öğrencilerin farklı mesleklere sahip olabileceği varsayımından hareketle, profesyonel olarak müziğin içinde yer almayan bireylerle konservatuvar öğretim elemanlarının kültürel alışveriş içinde yer alabileceği de belirtilmiştir.

Türkiye'deki konservatuvar yapılanmasının içinde yarı zamanlı eğitimin hem bu kurumların örgün eğitimini sürdüren bireylerle bağlantısını sağlamak anlamında hem de profesyonel müzisyen yetiştirmeye hazırlık anlamında çok önemli bir role sahip olduğu diğer önemli görüşler arasındadır.

Ayrıca, özel kurum veya kurs merkezleri gibi çeşitli adlarda çalgı eğitimi verdiğini iddia eden ve büyük oranda ticari kaygıyla müzik ve çalgı eğitimine yönelen bazı kurumların, uyguladıkları yanlış eğitim modeli, metodolojik yoksunluk ve pedagojik olmayan yaklaşımlarıyla çoğunlukla başarısız olmaları, yarı zamanlı eğitimin önemini arttırmaktadır.

Yarı zamanlı eğitimin yararlarından bir diğeri genç akademisyenler için bir uygulama alanı olması itibarıyla de kayda değer bulunmuştur.

Araştırmacılara katılan öğretim elemanları tarafından yarı zamanlı eğitimin tüm konservatuvarlarda uygulanması ve tam zamanlı eğitimden önce yarı zamanlı eğitimin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. İlköğretim devresinde tümüyle yarı zamanlı eğitimin uygulanabileceği, tam zamanlı eğitimin lise devresinde başlaması gerektiği de ifadeler arasında yer almıştır.

Yarı zamanlı eğitimin Türk müziği çalgıları için de uygulanabileceği belirtilmiş, çalgı ve solfej derslerinin yanı sıra “müzik tarihi, orkestra, oda müziği ve koro” derslerinin de müfredatta yer alabileceğini belirtilmiştir.

Elde edilen veriler ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler sıralanabilir;

Eğitim kurumlarımızın İlköğretim, Ortaöğretim ve Lise düzeyleri esas alınarak farklı seçeneklerde hazırlanmış programlarla bütün konservatuvarlarda yarı zamanlı eğitime başlanabilir ve bu yolla ülkemiz müzik eğitimi-çalgı eğitimi süreci yeni bir boyut kazanabilir. Bu programlar yetişkinlere yönelik pedagojik yaklaşımla ele alınmış farklı seçeneklerle desteklenerek geliştirilebilir.

Kaynakların etkin ve verimli kullanılması amacıyla, konservatuvarların fiziksel koşulları yeniden ele alınarak varsa eksikler giderilebilir, buna bağlı olarak öğretim elemanlarının durumları nitel ve nicel olarak geliştirilerek akademik çalışma ortamı iyileştirilebilir, bu yolla elde edilen kazanımların yarı zamanlı eğitim programlarında da kullanılması yoluna gidilebilir. Özellikle kurulma aşamasında veya henüz öğrencisi bulunmayan kurumlarda bu uygulama oldukça önemlidir.

Öğretim elemanlarının kurumsal çalışma olanakları ve mesleki beklentileri yeniden ele alınarak düzenlenebilir ve bu anlamda yarı zamanlı eğitimin başlaması ve sürdürülmesine yönelik bir aşama kaydedilebilir. Nitekim araştırma kapsamında elde edilen bulgular da bu ifadeyi destekler niteliktedir. Tablo 4’deki bulgulara göre kurumdaki öğretim elemanı sayısı ve öğretim elemanının kurumda bulunma süresi, diğer bir deyişle çalışma süresi ve sürekliliği, yarı zamanlı çalgı eğitiminin nitel ve nicel başarısı ile doğru orantılıdır.

Ayrıca araştırma içindeki örneklerde de görüleceği gibi, yarı zamanlı eğitim veren kurumların, eğitim metodu ve yaklaşımlarını sürekli olarak güncellemeleri, uluslararası işbirliği ve iletişim içinde bulunmaları da eğitimin niteliğini arttırmada önemli bir faktördür. Bu nedenle konservatuvarlarımızın yurt dışındaki diğer kurumlarla uluslararası işbirliği içine girmeleri ve bu yönde teşvik edilmeleri sağlanabilir.

Yarı zamanlı eğitim sürecinde Türk müziği ve çalgıları ile ilgili programlar açılarak eğitim verilebilir, ayrıca bunun yanında müzik kültürel ve teorik derslerle birlikte oda müziği-koro-orkestra çalışmalarına da isteğe göre yer verilebilir.

Devlet konservatuvarı yapılanması içinde önemli bir yeri olan yarı zamanlı eğitim programlarının artması, çeşitlenmesi ve daha çok insana ulaşabilmesi ile Türkiye’de profesyonel müzik eğitiminin daha küçük yaşlarda başlamasını teşvik edeceği, ülkenin sanatsal ve kültürel yaşamını destekleyeceği bir gerçektir.

KAYNAKÇA

- Canbay, A. (2007). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” Ünitesi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göğüş, G. (2009). Müzik Yeteneğinin Geliştirilmesinde Küçük Yaşlarda Eğitime Başlamanın Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 89-102.
- Öz, N. B. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1).
- Sağlam, A. ve Basut, F. (2014). Türk Müzik Eğitiminin Sınıflama Sorunsalına Yönelik Bir Değerlendirme. *MÜZED Bölge Konferansı Bildirisi*
- Şendurur Y. ve Barış D.A. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.

- Türkoğlu A. ve Uça S. (2011). Türkiye'de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 48-62.
- Uçan, Ali (1997). *Müzik Eğitimi (Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar)*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2005) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları
- Akdeniz Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası Erişim 22.10.2016,
<http://konservatuvar.akdeniz.edu.tr/muzikvebaleilkogretimokulu/>
- Anadolu Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası Erişim 22.10.2016,
<https://www.anadolu.edu.tr/akademik/yuksekokullar/265/devlet-konservatuvari/genel-bilgi>
- Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nın Yarı Zamanlı-Tam Zamanlı Orta Ve Lise Devresi Eğitim Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği (Resmi Gazete Tarihi: 12.01.1995 Resmi Gazete Sayısı: 22169) Erişim 22.10.2016,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=8.5.7456&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>
- Çukurova Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası Erişim 22.10.2016,
<http://devletkonservatuvari.cu.edu.tr/tr/>
- Hacettepe Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası Erişim 22.10.2016,
<http://www.konser.hacettepe.edu.tr/>
- Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Lise Devresi Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği (Resmi Gazete Tarihi: 28.09.1985 Resmi Gazete Sayısı: 18882) Erişim 25.10.2016,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=8.5.6701&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>
=
- Mersin Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası. Erişim 22.10.2016,
<http://konservatuvar.mersin.edu.tr/Yar%C4%B1-Zamanl%C4%B1-Programlar/konservatuvar-ogrenci-erlestirme-program.html>
- Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Hazırlık, Orta Ve Lise Devresi Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği. (Resmi Gazete Tarihi: 13.12.1992 Resmi Gazete Sayısı: 21434). Erişim 22.10.2016,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=8.5.7369&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>
<http://msgsudk.com/yarizamanli.html>
- İstanbul Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası. Erişim 22.10.2016,
<http://konservatuvar.istanbul.edu.tr/>
- Uludağ Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası. Erişim 22.10.2016,
<http://konservatuvar.uludag.edu.tr/>
- Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuvarları Müzik ve Bale İlköğretim Kurumları ile Müzik ve Sahne Sanatları Liseleri Yönetmeliği. Erişim 22.10.2016,
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/01/20150115.htm>